

The Exaltation of the Precious and Life-Giving Cross

Воздвиження Чесного і Животворящого Хреста

The Exaltation of the Precious and Life-Giving Cross

The Feast of the Exaltation of the Precious and Life-Giving Cross, celebrated on September 14, invites us to look upon the Cross not simply as the instrument of Christ's suffering, but as the sign of His victory. What once represented shame, punishment, and death has become, through Jesus Christ, the tree of life and the sign of our salvation. This is why the Church calls it "precious" and "life-giving." We do not worship a piece of wood; we venerate the Cross because upon it the Son of God offered Himself in love for the salvation of the world.

The historical roots of the feast take us to Jerusalem in the fourth century. According to ancient Christian tradition, St. Helena, the mother of Emperor Constantine, travelled to the Holy Land in the year 326 in search of the Cross on which Christ had been crucified. Excavations near the place of Calvary uncovered three crosses, together with the inscription associated with the crucifixion of Jesus. Tradition tells us that, through miraculous healings, Bishop Macarius of Jerusalem and St. Helena recognized the Cross of the Lord. The discovery became an event of tremendous joy for the Christian community.

So many people gathered to see and venerate the Cross that it was impossible for everyone to approach it personally. Bishop Macarius therefore stood in a raised place and lifted—"exalted"—the Cross before the people. As they looked upon it, the faithful bowed down and repeatedly cried out, "Lord, have mercy!" This ancient action remains at the heart of the feast. In our Byzantine tradition, the Cross is solemnly placed before the faithful for veneration, reminding us that Christianity is not built upon human power or worldly success, but upon the self-giving love revealed at Calvary.

There is an important catechetical lesson here. The Cross is not a magical object or merely a religious decoration that we wear around our neck or place in our homes. The Cross reveals how God loves us: completely, sacrificially, and without holding anything back. When we make the Sign of the Cross, we profess with our whole body that we belong to the crucified and risen Christ. When we kiss the Cross in church, we are saying: "Lord, I accept Your love, and I desire to follow You." This is also why the Church observes this great feast with fasting—our joy in Christ's victory never allows us to forget the price of that victory.

Spiritually, the feast asks us a difficult question: How do I respond to the crosses in my own life? We naturally want suffering, disappointment, illness, loneliness, misunderstandings, and difficult responsibilities to disappear. Christ does not tell us that suffering itself is good. Rather, He shows us that when a cross cannot be avoided, it can be carried with Him and transformed by love. The Cross teaches us not to allow pain to make us bitter, resentment to control us, or difficulties to separate us from God. Sometimes our greatest spiritual growth begins precisely where we would have preferred not to go.

Therefore, when we bow before the Precious and Life-Giving Cross, we should bring Christ something concrete: a burden we are carrying, a person we need to forgive, a fear we need to surrender, or a sacrifice we have been avoiding. The lesson of this feast is simple but demanding: there is no resurrection without the Cross, but there is also no Cross with Christ that ends only in darkness. The Cross points beyond suffering toward Resurrection. And so the Church joyfully proclaims: “We bow to Your Cross, O Master, and we glorify Your holy Resurrection.”

Воздвиження Чесного і Животворящего Хреста

Празник Воздвиження Чесного і Животворящего Хреста, який святкуємо 14 вересня, запрошує нас дивитися на Хрест не лише як на знаряддя Христових страждань, але передусім як на знак Його перемоги. Те, що колись було символом ганьби, покарання і смерті, через Ісуса Христа стало деревом життя і знаком нашого спасіння. Саме тому Церква називає Хрест «чесним» і «животворящим». Ми не поклоняємося шматку дерева; ми вшановуємо Хрест тому, що на ньому Син Божий віддав Себе з любові за спасіння світу.

Історичні корені цього празника ведуть нас до Єрусалима IV століття. За давнім християнським переданням, свята Олена, мати імператора Костянтина, прибула до Святої Землі близько 326 року, шукаючи Хрест, на якому був розп'ятий Христос. Під час розкопок біля Голгофи було знайдено три хрести, а також напис, пов'язаний із розп'яттям Ісуса. Передання розповідає, що через чудесні зцілення єпископ Макарій Єрусалимський і свята Олена розпізнали Хрест Господній. Для християнської спільноти це стало подією великої радості.

Воздвиження Чесного і Животворящого Хреста

Людей, які хотіли побачити і вшанувати Хрест, було так багато, що не всі могли підійти до нього. Тому єпископ Макарій став на підвищенні й підніс, тобто воздвигнув, Хрест перед народом. Дивлячись на нього, вірні схилялися і повторювали: «Господи, помилуй!» Цей давній жест і сьогодні залишається в самому центрі празника. У нашій візантійській традиції Хрест урочисто виносять для поклоніння, нагадуючи нам, що християнство ґрунтується не на людській силі чи земному успіху, а на жертвній любові, яку Христос явив на Голгофі.

У цьому празнику є також важлива катехитична наука. Хрест — це не магічний предмет і не просто релігійна прикраса, яку ми носимо на шії чи маємо у своїй оселі. Хрест показує нам, як Бог любить нас: цілковито, жертвно, без жодних умов. Коли ми робимо на собі знак Хреста, то всім своїм тілом визнаємо, що належимо розп'ятому і воскреслому Христові. Коли цілуємо Хрест у храмі, то ніби кажемо: «Господи, я приймаю Твою любов і хочу йти за Тобою». Саме тому цей великий празник Церква поєднує з постом: радіючи перемозі Христа, ми не забуваємо, якою ціною вона була здобута.

У духовному житті це свято ставить перед нами непросте запитання: як я приймаю хрести у власному житті? Нам природно хочеться, щоб страждання, розчарування, хвороби, самотність, непорозуміння чи важкі обов'язки зникли. Христос не вчить, що саме страждання є добром. Він показує інше: якщо якогось хреста неможливо уникнути, його можна нести разом із Ним, і тоді любов може його преобразити. Хрест навчає нас не дозволяти болю зробити нас озлобленими, образі — керувати нами, а труднощам — віддаляти нас від Бога. Дуже часто наше найбільше духовне зростання починається саме там, куди ми самі не хотіли б іти.

Тому, схиляючись перед Чесним і Животворящим Хрестом, варто принести Христові щось конкретне: тягар, який ми носимо; людину, яку нам важко простити; страх, який потрібно Йому віддати; або жертву, якої ми давно уникаємо. Наука цього празника проста, але вимоглива: немає воскресіння без Хреста, але також немає такого хреста з Христом, який закінчувався б лише темрявою. Хрест завжди веде далі — до Воскресіння. Саме тому Церква з радістю співає: «Хресту Твоєму поклоняємось, Владико, і святее Воскресіння Твоє славимо».

